

הקרב על מלכיה

מאת אל"מ ד. זאבי

„רק מצד מזרח, על הגבעה הנישאה, ישבה מחלקת-מעוז עם מפקדה. מחלקה אחת בודדה, זרובה אנטי-טנקי יחיד כרשותה, ומרגמה יורקת פגזים של מו-אינמש; והיום של גדוד שלם הנמוש על פני השדה תלויים בחיפזיה — —” (ספר הפלמ"ח ב' 459)

הגדוד חנה בבסיסו. „אצבע“ הגליל העליון היתה כמעט כולה בידינו, מטוהרת מהכפרים הערביים, הימים — לאחר שחרור צפת ולפני פלישת צבאות ערב שבאה ב־15 במאי 1948.

בקבוצת הפקודות הפלוגתית של פלוגה ד' (לגדוד הראשון של הפלמ"ח)

הסביר המ"פ:

„מחר-מחרתים מתחילה הפלישה. חברינו בנגב ילחמו עם המצרים. גדודי „הראל“ לוחמים במבואות ירושלים ובדרך אליה. אנחנו נסכל את הפלישה הלבנונית.“

„נסכל“? — איך עושים זאת? בקורס מ"מים לא למדנו מונח כזה. גם לא בקורס מכ"ים וגם לא בשיחות מסביב למדורה. נדמה כי אי-או בימי המאבק היו כותבים: „נסכל את מזימות הספר הלבן“ וכו'... אבל — „נסכל את הפלישה“, זו הבאה עם משוריינים ותותחים וגייסות, כיצד נעשה זאת?

„הגדוד יכבוש את הכפר קדש, מחנה הצבא והכפר מלכיה לפני שהלבנונים יפתחו בפעולה וימנעו ע"י זה את השימוש במעבר זה אל עבר הגליל העליון“ — — — כה פשוט: לכבוש את הכפר ואיזה מחנה, ולזה קוראים — „נסכל“? שיאמרו כך! לעלות על כפרים אנחנו דוקא יודעים, עשינו זאת בשפע בעמק ובגליל. „הפלוגה שלנו תכבוש את המחנה שע"י הכפר מלכיה, ותבצע חסימה לכיוון דרום. — — — מחלקת „מעוז“ בחסימה. תצורף אליה כיתת גשק אנטי טנקי —“.

יצאנו כמוצאי יום ה־13 במאי במכוניות עד לנקודת הירידה-מהרכב ממול ליסוד-המעלה, על הכביש הראשי העולה לתל-חי. משם המשכנו בתנועה רגלית בטור אחד בשבילים העולים לסביבת רמות-נפתלי, במגמה להמשיך בו בלילה לעבר קדש ומלכיה. הניווט היה בידי סייר מקומי, שהעידו עליו כי הוא שולט יפה בנתיבות הגליל. משארכה עלינו הדרך ולא הגענו למטרתנו — ידענו כי הגבר טעה בדרך. המג"ד הורה שנשאר במקומנו, נסתתר בינות לסלעים ובין השיחים ונמשיך לנוע לעבר היעדים רק בלילה הבא.

אחרי זה בא יום חם של מחצית מאי, בסיוע צמוד של צמא וזבובים. ואסור להתנועע — פן נתגלה לאויב... יום ארוך שאינו רוצה "להגמר". יום נורא! במשך היום צפינו את המשך הדרך ואת היעדים. אף שהיינו בעמדה נמוכה לעומתם יכולנו לראותם בברור, בעיקר בשעות הבוקר, עת השמש היתה בגבינו בלילה הבא התפצל הגדוד לשתי זרועות — האחת לעבר קדש והשנייה מעפילה למלכיה. הניווט ניתן בידי המ"מים, וברור שהכוונות הגיעו לתעודתם. כיבוש הכפרים והמחנה כמעט והושלם לפנות בוקר. עם בוקר התחילו הלבנונים תוקפים. אנשינו היו מחויקים באותה עת במחנה הצבאי במשלט שמזרח לכפר ובחלקו של הכפר. מחלקת "מעוז" תפשה חסימה על הכביש המוביל לסעסע. משהאיר השחר ביקש מפקד המחלקה רשות לפנות את מקום החסימה ולתפוש משלט מדרום למחנה הצבאי, מאחר שלהשאר ביום בעמק הפתוח — היה בכחינת בלתי אפשרי, ואף לא ענה על תפקיד החסימה. המשלט החדש — תואי טופוגרפי הניתן להחזקה — הבטיח בעיקרו של דבר את אנפו של המחנה הצבאי, ואיפשר הגנה ואבטחה של ציר התגבור והפינוי. תפישתו של משלט זה לא תוכננה, מאחר שאין הוא מוצא ביטוי במפות הטופוגרפיות (אפילו לא במפה בקנה מידה 1:20.000), שבהן הרוח האנכי הוא גדול בגלל הפביבה ההררית. מפקד הפלוגה אישר את תפישת המשלט.

המחלקה התארגנה להגנה; שלוש הכיתות כיתרו את הגבעה. "הכיתה האנטי טנקית" כללה פיאט אחד ורובה אנטי טנקי אחד, מופעלים בידי אנשי מח"ל שאינם יודעים עברית ואין להם מפקד כחה. אחד הטוראים שידע שפת-אודיש נתמנה כמפקדם. הכיתה הוצבה במדרון הקדמי.

הלבנונים לקחו את הענין ברצינות. נערכו הרעישו ותקפו. גלים-גלים — מחלקות ופלוגות ומשוריינים. האם זוהי "הפלישה"? — כנראה שכן: צבא סדיר, מדים, משוריינים, תותחים. מתקיפים ביום ועם סיוע, זמינו כבר לעמוד בהתקפת יום לפני-כן, בקרבות משמר-העמק — אבל שם היתה לזה צורה אחרת. פחות "סדירה".

החבריה בכפר נאלצו לסגת, והוסיפו להחזיק בינתיים רק בגבעה שמעלנו (ממזרח). הלבנונים המשיכו ללחוץ וללחוץ. קטלניים ביותר היו רימוני הרובה שהופעלו על ידם בעילות. המ"פ נפצע ברגלו שעה שניסה להרוץ רימון שנפל לתוך שוחתו. מפקד המחלקה שכבשה את המחנה הצבאי נהרג בקבלו כדור בראשו, עת יצא לתצפית.

הלחץ על המשלט של "מעוז" גבר אף הוא. משוריינים, שתפשו עמדות בסביבת הכביש, הרביצו מאישה על הגבעה וחיפו על נסיונות הסתערות של

הרגלים. התקפות הרגלים היו נהדפות מדי פעם, הודות לפעולתה היעילה של מרגמה 52 מ"מ, שכל תחמושתה כללה 18 פצצות. אנשי המח"ל התייאשו מהקרב כבר בשעות המוקדמות, והסתלקו להם לעבר „ארץ-ישראל". הרובה האנטי טנקי הופעל על ידי החבריה לא בהצלחה גדולה. השמש היכתה אף היא. העייפות והצמא החלו לתת אותותיהם בלוחמים. איכל כמעט ולא הגיע לפיות האנשים מאז ערב היציאה, לפני 36 שעות. העסק עמד לפני שבירה. צריך לעשות משהו שירים את הרוח. מהו אותו „משהו"? גם המג"ד הרגיש בכך, והוא פנה באלחוט אל מפקד המחלקה: „מה לשלוח לך?". מה לענות? האמת, שגוזז היה הטוב ביותר, אבל גם מים יספיקו, ואוכל, וללכת הביתה... המ"מ השיב: „טוריות ומכושים. אנחנו מוכרחים להתחפר". „נשתדל", השיב המג"ד והוסיף איזו בדיחה. איזה בטחון נסכו דבריו של המג"ד.

אחרי כן בא ה„פרימוס" וזרק „צפרנים" (פצצות) על האויב. הטייס פחד לצלול ישר מעל לריכוז האויב, ופצצותיו נפלו אי-שם הרחק מן המטרה. כל הנסיונות לכונו באלחוט אל המטרה נכשלו... באלחוט הודיע מפקד החטיבה אל מפקד הגדוד (וכל הרשת הגדודית מאזינה):

„התחילה הפלישה בכל החזיתות. בתל-אביב הכריזו על הקמת המדינה היהודית. אתם חייבים להחזיק במשלטים שכבשתם!"

„הפלישה" — אנחנו כבר יודעים מהי.

„המדינה" — מה זה? בשביל מה מכריזים?

„להחזיק במשלטים" — לא כל כך נוח. חייכנו שתבוא הוראה להתקפל, אבל אם ההוראה היא „להחזיק" — סמוך על החבריה...

